

Muutosmyönteisyyden matkalla lasten kuntoutuksessa

Sipari Salla, Jeglinsky Ira, Vänskä Nea

21.12.2016 ::

Metatiedot

Nimeke: Muutosmyönteisyyden matkalla lasten kuntoutuksessa

Tekijä: Sipari Salla; Jeglinsky Ira; Vänskä Nea

Aihe, asiasanat: lapset, kuntoutus, muutosvalmius

Tiivistelmä: Lasten kuntoutuksessa lapsen, perheen ja ammattilaisten yhteistoimijuus on perusta lapsen hyvälle kuntoutukselle. Kuntoutuminen voidaan ymmärtää lapsen ja ympäristön muutos- ja oppimisprosessina, jossa tavoitellaan haluttua muutosta lapsen yksilöllisten tavoitteiden suunnassa.

Tärkeä kysymys onkin, miten muutosmyönteisyyttä parhaiten herätellään ja ylläpidetään eri toimijoilla: lapsen ja perheen, kuntoutusalan ammattilaisten ja lapsen kehitysympäristön näkökulmasta. Muutosmyönteisyyttä voi lähestyä monella tavalla. Tässä artikkelissa sitä lähestytään ensin lasten maailmanmenon kautta edeten pohtimaan asenneympäristön merkitystä.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2016-12-21

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2016113030086>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: Julkaisu on tekijänoikeussäännösten alainen. Teosta voi lukea ja tulostaa henkilökohtaista käyttöä varten. Käyttö kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty.

Näin viittaat tähän julkaisuun

Sipari, S., Jeglinsky, I. & Vänskä, N. 2016. Muutosmyönteisyyden matkalla lasten kuntoutuksessa. Teoksessa H. Honkanen (toim.) 2016. Tehdään yhdessä ja opitaan toisilta – Osallisuus ja yhteistoiminta koulutuksen ja kuntoutuksen kehittämisessä. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 34. Hakupäivä xx.xx.201x. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2016113030086>.

Lasten kuntoutuksessa lapsen, perheen ja ammattilaisten yhteistoimijuus on perusta lapsen hyvälle kuntoutukselle. Kuntoutuminen voidaan ymmärtää lapsen ja ympäristön muutos- ja oppimisprosessina, jossa tavoitellaan haluttua muutosta lapsen yksilöllisten tavoitteiden suunnassa. ^[1]

Arja Veijolan väitöstutkimuksen ^[2] tuloksissa korostui muutosmyönteisyys lasten kuntoutuksen moniammatillisen perhekeskeisen yhteistyön kehittymisen perustana. Tutkimuksessa kuvattiin ja analysoitiin moniammatillisen perhetyön ilmenemistä erityistä tukea saavien lasten kuntoutuksessa päiväkodin erityisryhmässä. Toiminnan kehittymiseen vaikutti positiivinen asennoituminen, joka ilmeni myönteisenä ilmapiirinä ja muutosmyönteisyytenä. ^[2]

Tärkeä kysymys onkin, miten muutosmyönteisyyttä parhaiten herätellään ja ylläpidetään eri toimijoilla: lapsen ja perheen, kuntoutusalan ammattilaisten ja lapsen kehitysympäristön näkökulmasta. Muutosmyönteisyyttä voi lähestyä monella tavalla, ja aloitamme sen tutkailun lasten maailmaan menon kautta edeten pohtimaan asenneympäristön merkitystä.

Lapsen maailma muutosmyönteisyyden lähtöpaikkana

Lapsilta kysyttiin Johanna Lundqvistin ^[3] tutkimuksessa, mistä lapset tykkäävät varhaiskasvatuksessa. Lasten piirustusten ja vastausten perusteella rakentui ydintekijöitä, jotka ilmensivät lasten kokemuksia ja tunteita. Lasten näkökulmasta merkityksellisiä kokemuksia olivat luova ajattelu ja toiminta, leikki sekä oppinen. Kivaa oli myös vapaus tehdä asioita ja mahdollisuus vaikuttaa asioihin. Tärkeitä tunteita olivat yhteenkuuluvuus vertaisten kanssa, mukava olo sekä turvallisuus. Yhtäältä tärkeää oli jännitys, vauhti sekä koti-ikävän ehkäisy ja käsittely. ^[3]

KUVIO 1. Lasten näkökulmasta tärkeitä asioita matkalla muutosmyönteiseen ympäristöön

Lasten kuvaamat kivat asiat on mahdollista nähdä myös muutosmyönteisyyden avaintekijöinä lasten kuntoutuksessa. Myönteisen muutoksen moottorina tarvitaan innostumista, houkuttelevuutta ja sitoutumista

kehittäjäkumppanien kanssa yhteiseen toimintaan. Lapsen mahdollisuus vaikuttaa ja lapsen tunteiden huomioiminen nousevat merkitykselliseksi tekijöiksi, kun tarkastellaan kuntoutuksen toteuttamista lapselle mielekkäällä ja muutosmyönteisyyttä tukevalla tavalla.

Lapset suhtautuvat usein asioihin eri tavalla kuin aikuiset. He elävät tässä ja nyt, ja voivat siten tuoda esiin asioita, jotka ovat heille tärkeitä arjessa juuri nyt. Aikuisten, vanhempien ja ammattilaisten, lähtökohta on usein tulevaisuudessa, ja he huomioivat ja kantavat vastuuta päätösten seurauksista. Lapsilähtöisessä lähestymistavassa lasta kannustetaan ilmaisemaan omia mielipiteitä. Tällöin on kyseessä dialogi, jossa lasta ihan oikeasti kuullaan ja hänen mielipiteitään arvostetaan. Samalla lapselle mahdollistetaan turvallisuuden tunnetta siinä, että osallisena ollessaan, hänen ei tarvitse olla vastuussa kaikista asioista kuntoutuksessa. Ammattilaisilla on tässä tärkeä rooli voimaannuttaa lapsia ja vanhempia.

Muutosmyönteinen matkakumppanuus

Muutosmyönteinen asenneympäristö on valmis muuntumaan lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan, oppimaan, soveltamaan ja vastaamaan haasteisiin. Lasten kuntoutuksen käytännön toimijat tunnistavat kuitenkin usein paljon tilanteita, jolloin lapsen ympäristön asenneilmapiiri ei kuitenkaan toivottavalla tavalla sitoudu lapsen tarpeisiin. Sekä asenteellisilla että fyysisillä ympäristötekijöillä on useissa tutkimuksissa osoitettu olevan huomattavaa merkitystä muun muassa lapsen osallistumiseen arjen toimintoihin sitä tukien tai rajoittaen. [4]

Ympäristötekijöihin vaikuttaminen haastaa kuntoutusalan ammattilaisia. Ammattilaisen oma muutosmyönteisyys ja taito sekä rohkeus herätellä avointa dialogia ja yhteistoimintaa nousevatkin arvokkaaksi avainosaamiseksi, kun halutaan tukea lapsen kehittymistä tavoitteiden suunnassa ja osallistumista oman arkensa merkitykselliseen toimintaan.

Lasten kuntoutuksessa muutosmyönteisessä ympäristössä toimitaan lapsi- ja perhelähtöisesti, moniasiantuntijuudella ja lapsen tarpeita ja toiveita kunnioittaen. Kaikilla osallisella on vastuu siitä, että muutosmyönteisyys toteutuu, ja kaikkien kompetenssia tarvitaan, jotta muutosmyönteiseen ympäristöön voidaan vaikuttaa.

Yhteisen muutosmatkan toteutuminen edellyttää ammattilaisilta muutosvalmiutta, muutoshalukkuutta ja muutokseen sitoutumista. Ymmärrys muutoksen tarpeista sekä luottamus johtajiin ja organisaation tukeen on todettu olevan tärkeitä osatekijöitä muutosvalmiuteen ja sitoutumiseen [5]. Osallistava johtaminen kannustaa ammattilaisia muutokseen. Ammattilaiset voidaan kouluttaa työyhteisöön rohkaisemaan muita muutokseen ja edistämään muutosta [2]. Hyvä vuorovaikutus- ja kommunikaatio-osaaminen on edellytys muutosmyönteisyyden rakentumiselle ja yhteisen muutosmatkan onnistumiselle.

Muutosmyönteisyydessä on kyse jatkuvan parantamisen kehästä, jossa on keskeistä muutoksen hallinta ja vastuun kanto. Yhtäältä tarvitaan rajojen rikkomista, innovatiivisuutta ja tahtoa toimia muutosagenttina [6] etsien mahdollisuuksia vaikuttaa asioihin muutosmyönteisessä ympäristössä. Tarvitaan taitoa hakeutua mahdollisuuksia avaaviin tilanteisiin.

Arja Veijola itse edusti ja edisti puheellaan, toiminnallaan ja sielullaan muutosmyönteisyyttä kuntoutuksen ja koulutuksen kehittämistyössä.

Lähteet

1. [△]Jeglinsky, I. & Sipari, S. 2015. GAS-menetelmä moniammatillisesti asiakkaan arjessa. Teoksessa S. Sukula, K. Vainiemi & T. Laukkala (toim.) GAS. Menetelmästä sovellukseen. Kelan tutkimusosasto, Helsinki. Juvenes Print, Tampere. Hakupäivä 11.10.2016.
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/158520/GAS.pdf?sequence=5>
2. ^{^ abc}Veijola, A. 2004. Matkalla moniammatilliseen perhetyöhön – Lasten kuntoutuksen kehittäminen toimintatutkimuksen avulla. Väitöskirja. Oulun yliopisto, Hoitotieteen ja terveyshallinnon laitos. Acta Universitatis Ouluensis D 479. Oulu. Hakupäivä 11.10.2016.
<http://jultika.oulu.fi/files/isbn9514274245.pdf>
3. ^{^ ab}Lundqvist, J. 2016. Educational pathways and transitions in the early school years. Special education needs, support provisions and inclusive education. Doctoral thesis. Stockholm University, Department of Special Education. Hakupäivä 11.10.2016.
<http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:896595/FULLTEXT01.pdf>
4. [△]Vänskä, N., Pollari, K. & Sipari, S. 2016. Lasten osallistumista ja toimijuutta vahvistavat kuntoutuksen hyvät käytännöt kirjallisuudessa. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Kelan tutkimus. Työpapereita 94. Hakupäivä 3.6.2016.
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/161355...>

5. [!\[\]\(effbd7993c63c039a58fd3395789cf3f_img.jpg\)](#)McCormac, B., Rycroft-Malone, J., Hutchinson, A., Bucknall, T., Kent, B., Schultz, A., Snelgove-Clarke, E., Stetler, C., Titler, M., Wallin, L. & Wilson, V. 2013. A realist review of interventions and strategies to promote evidence-informed healthcare: a focus on change agency. *Implementation Science* 8(8), 107.
6. [!\[\]\(144980d038f2541d7b588a8a9132bd70_img.jpg\)](#)Jämsä, U. 2014. Kuntoutuksen muutosagentit. Tutkimus työelämälähtöisestä oppimisesta ylemmässä ammattikorkeakoulutuksessa. Väitöskirja. Oulun yliopisto, Lääketieteellinen tiedekunta. *Acta Universitatis Ouluensis D* 1252. Hakupäivä 11.10.2016.
<http://urn.fi/urn:isbn:9789526204987>